

Jaarverslag Integriteit

2024

Provincie Drenthe

Inleiding

Het thema integriteit is ook voor de provincie Drenthe al meerdere jaren een onderwerp dat aandacht en vorm krijgt en waarvan het belang wordt herkend. Dit belang wordt mede versterkt door ontwikkelingen in binnen en buitenland waarbij zwaarwegende dilemma's een rol spelen. Daarbij zijn zaken zoals ondermijning en cybersecurity een steeds belangrijker aandachtspunt. Onregelmatigheden die zich hier voordoen kunnen, daar waar het een handeling van een medewerker of bestuurder betreft, ook leiden tot een Integriteitsincident. Dit kan resulteren in het moeten uitvoeren van een onderzoek naar een vermoeden van een misstand. Daarom wordt er op deze, en daar waar nodig andere, speelvelden interne samenwerking gezocht.

In 2024 is gestart met de werving en het opleiden van een 6-tal Procesbegeleiders Moreel Beraad. Dit is een invulling van het beleid zoals deze in het Integriteitsplan is geformuleerd. Voor de zomer van 2025 zullen zij deze opleiding hebben afgerond. Daarna kunnen zij aan de slag om de provinciale medewerkers te ondersteunen bij het verkennen van morele vraagstukken. Of in hun eigen woorden:

“In je werk kom je ongetwijfeld morele vraagstukken tegen. Dit varieert van wat ongemak bij een beslissing tot een kwestie die je echt uit je slaap kan houden. Als ambtenaren denken we vaak vanuit wet- en regelgeving, zodat we rechtmatig handelen. Maar een handeling hoeft daarmee niet moreel juist te zijn. Soms kom je in een situatie waarin die wetten en procedures niet passend voelen. Je vraagt je dan af: wat is nu écht de juiste keuze?”

Op dat moment is het moreel beraad een werkvorm die je kan helpen de juiste beslissing te nemen en te onderbouwen. Samen gaan we aan de hand van een aantal vragen en stappen de specifieke situatie onderzoeken. Welke handelingsopties heb je, wie zijn er allemaal betrokken en welke rechten, belangen en wensen hebben deze betrokkenen? Wat weegt er zwaar en wat weegt er, bij nadere beschouwing, misschien veel minder zwaar mee dan je eerst dacht?”

Als onderdeel van de opleiding wordt de opgedane kennis al in praktijk gebracht.

Alle medewerkers krijgen een training morele oordeelsvorming om morele vraagstukken te herkennen en de basis te leggen van bewustwording en het herkennen van de integere handeling. Dat laatste is op bepaalde momenten best moeilijk en daar kan een moreel beraad van dienst zijn.

In oktober 2023 is er een start gemaakt met het organiseren van een integriteitworkshop specifiek voor managers als onderdeel van het on-boarding programma. Deze workshop heeft een vervolg gekregen in april 2024. Het streven is deze workshop een vaste plaats te geven in het on-boarding programma.

De tweede helft van 2023 is door de Noordelijke Rekenkamer een onderzoek gestart naar het integriteitssysteem van de 3 noordelijke provincies. Dit onderzoek bestaat uit een tweetal fasen. De eerste fase van onderzoek, het inventariserende deel, is eind 2023 afgerond. In 2024 is gestart met de tweede fase, het verdiepende deel, waarvan de afronding meer tijd vraagt dan verwacht.

Integriteitsstructuur

Tot de Drentse functionarissen met een taak op het gebied van het bevorderen van de integriteit behoren de provinciesecretaris, directie, de domeinmanagers, de thema- en stafmanagers ('ethisch leiderschap') en de integriteitscoördinator (IC), de vertrouwenspersonen (voor integriteit en ongewenst gedrag), feitenonderzoekers, arbeidsjuristen, concerncontroller, de coördinator informatiebeveiliging (CISO), functionaris gegevensbescherming (FG) en organen zoals de Ondernemingsraad, het interne Platform Integriteit en Informatieveiligheid. Samen vormen zij de ruggengraat van de Drentse integriteitsinfrastructuur.

Hieronder volgen enkele feiten en cijfers met duiding over de activiteiten die in 2024 zijn uitgevoerd.

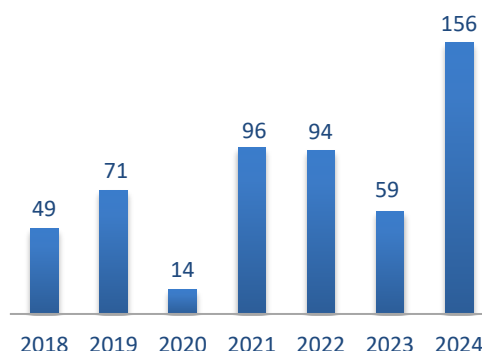
Ambtseed

Een ambtenaar – zowel vast als tijdelijk – legt verplicht de eed/beloofte af bij zijn aanstelling. Nieuwe medewerkers leggen de ambtseed mondeling af in aanwezigheid van de provinciesecretaris. De integriteitscoördinator verzorgt hierbij de informatie rondom het integriteitsbeleid van de provincie.

Aantal medewerkers

Dat de ambtseed heeft afgelegd

In 2024 zijn een 4-tal fysieke bijeenkomsten georganiseerd. In totaal hebben 156 provinciale medewerkers in 2024 de eed afgelegd.

Tijdens deze bijeenkomsten is gebleken dat medewerkers oog hebben voor het integer handelen als ambtenaar en zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheid. Het behandelen van (meerdere) casussen helpt bij het discussiëren over wat het betekent integer te handelen.

In 2024 is gewerkt aan een nieuwe (meer interactieve) opzet voor het afleggen van de ambtseed. Deze bijeenkomsten worden tevens benut om extra aandacht te vragen voor integriteit en ethisch handelen. In dat kader is ervoor gekozen om naast een plenair deel en het afleggen van de eed ook het instrument Moreel Beraad te introduceren en daar de aanwezigen in een ontspannen sfeer kennis mee laten te maken. Eén van de casussen was “hoe het demonstratierecht zich verhoudt tot het zijn van ambtenaar”. Intussen zijn er ook al andere casussen aan de orde geweest en is het de bedoeling om periodiek te kijken naar meer actuelere onderwerpen die zich lenen voor het bespreken tijdens een ambtseed bijeenkomst. Het actief discussiëren over een dilemma draagt bij aan het bewustwordingsproces rond integriteit en ethische besluitvorming. De lichte variant van het Moreel Beraad richt zich vooral op het herkennen van de betrokkenen, de relevante argumenten en de goede weging daarvan.

De eerste ervaring met de nieuwe opzet is positief en zal ook in de toekomst worden gebruikt en verder ontwikkeld.

Aantal meldingen in 2024

In 2024 is bij de integriteitscoördinator geen melding van een vermoeden van integriteitsschending gedaan.

Gedurende het jaar 2024 zijn er diverse momenten van consultatie geweest op verzoek van medewerkers, leidinggevend en externen, waarbij het ook dit jaar voornamelijk ging om het beantwoorden van vragen en het duiden en verkennen van het onderwerp integriteit. Daar waar aan de orde is, naast het bieden van een luisterend oor en het geven van (proces)advies, doorverwezen naar de (direct) leidinggevende en/ of de mogelijkheid genoemd te kunnen reflecteren met de externe vertrouwenspersonen van de provincie.

Specifiek het duiden van (een eventuele impact van) nevenfuncties is meerdere keren onderwerp van gesprek geweest. Om te voorkomen dat deze gesprekken plaatsvinden nadat een medewerker al formeel in dienst is, wordt er gekeken naar een mogelijke rol van de Integriteitscoördinator in het proces van werving en selectie, en dan met name op het moment van het bespreken van de arbeidsvoorwaarden.

Blik naar de toekomst

Het ontwerpen en uitvoeren van een brede communicatiestrategie in samenwerking met het team Communicatie heeft helaas een lagere prioriteit gehad. In Q1 van 2025 zal dit weer worden opgepakt. Het resultaat zal een Integriteitsplein op het intranet zijn waar alle informatie rond integriteit, het (gevoerde) beleid, interne en externe ontwikkelingen, lezingen, e-learning, polls, trainingen, een ingang tot de relevante meldpunten en bijbehorende contactpersonen naast andere interessante onderwerpen een plaats zal krijgen. Specifieke communicatie over deze aspecten zal een onderdeel zijn van het promoten van het integriteitsplein en daarmee het bevorderen van de bewustwording op het vlak van integriteit en ethiek.

Daarnaast zal via dit plein ook toegang worden geboden tot het “Meldkanaal melding vermoeden van een misstand”. Deze zal via een regeling op basis van bijlage 2 uit de Cao vorm krijgen. Het betreft hier specifiek een meldkanaal voor integriteitsmeldingen. Er wordt intern onderzocht of er een samenwerking mogelijk is om meerdere soorten van meldingen (bijv. ondermijning) samen te brengen in een portaal en deze als een team te bemensen (borging continuïteit).

Als onderdeel van het bewustwordingstraject is er door de Ondernemingsraad op 11 april 2024 “De Integriteit Show” georganiseerd. Met verschillende illusieacts werd geleerd hoe je beter op je onderbuikgevoel kunt acteren, en werd ook ervaren hoe gemakkelijk mensen te beïnvloeden zijn. Het doel van de show was het onderwerp integriteit in een positieve sfeer onder de aandacht te brengen en zo bewustzijn en openheid in de organisatie stimuleren. De show is als het ware een aanzet voor een verdiepend gesprek over integriteit met collega's, de coördinator integriteit en/of één van de vertrouwenspersonen.

Op 4 juli 2024 is er in het kader van het bewustwordingstraject door de organisatie een bijeenkomst georganiseerd over ‘ambtenaar zijn én gaan demonstreren’. In de uitnodiging om deel te nemen verwoorde de provinciesecretaris het als volgt:

“Als je bij de overheid werkt, dan werkt het net anders. Je werkt in een zogenaamd ‘glazen huis’. Tijdens je eed of belofte heb je je gecommitteerd aan het ‘integer zijn’. Maar als je dit nu vertaalt naar de praktijk. Hoe werkt dat dan? Welke ruimte heb je dan wel/niet? We diepen dit graag samen met jullie verder uit.”

Onder leiding van de coördinator integriteit van Noord-Holland is dit onderwerp tijdens een geslaagde bijeenkomst besproken en verkend.

Gezien het feit dat het bestaande integriteitsplan ongewijzigd gebruikt kon worden in 2024 is er nog niet prioritair gewerkt aan een nieuwe versie. In 2025 zal een nieuw plan worden geschreven waarbij ook integraal wordt gekeken naar gerelateerde documenten. Ervaringen opgedaan in de afgelopen jaren en (nieuwe) landelijke ontwikkelingen zullen een plaats krijgen. Tevens zal daarvoor een nieuwe beleids- en systeemgerichte analyse worden uitgevoerd.

Tevens zal worden gekeken naar de inzet van instrumenten en regelgeving zoals het beleid rond nevenfuncties en de inzet van de VOG(P). Hiervoor zal de inventarisatie en vaststelling van risicofuncties/ functies kwetsbare handelingen moeten worden geactualiseerd. Deze inventarisatie is niet uitsluitend van belang voor genoemde onderwerpen, maar kan ook worden gebruikt bij bijvoorbeeld de aandachtvelden Weerbaarheid/ Ondermijning en Cybersecurity.

In 2019 is de “Gedragscode integriteit CvdK GS” en de “Gedragscode Ambtelijke Integriteit” vastgesteld. Deze zijn toe aan een actualisatie. Hier zal in 2025 aandacht aan worden besteed.